Година V. Timişoara, (Темишвар) 1. јуна 1925. Бр. 11.

ГЛАСНИК

ЦРКВЕНИ, ШКОЛСКИ И ДРУШТВЕНИ ЛИСТ.

Издаје: Архим. Стефан Николић, Еписк. Викар.

Излази 1. и 15. сваког месеца. Уредништво и Администрација у Ţimişoara, Cetate Piaţa Unirii Nr. 2. Телефон број 523. (Рукописи се не враћају.)

Уређује Слободан Костић Епарх. бележник.

Службени део.

—

Извештај о раду Епарх. Управе.

Рад седнице Епарх. Админ. Одбора од 11/24. марта 1925. год.

(Наставак.)

Пожурена је ц. о. у Кетфељу, да поднесе правилник о оставини Паје Петрова. — Позвата је ц. о. у Срп. Пожежени, да поднесе спецификован прорачун за оправку храма. — Узет је на знање извештај поджуп. звања у Темишвару, да је скупљен бир у Св. Ђурђу за јером. Сергија Јовандића и да му је исти уручен. — Умољено је поджуп. звање у Темишвару, да одреди адм. оврху против ц. о. у Иванди за дуг од 150 леја Живи Пешин из Иванде. — Узет је на знање извештај поджуп. звања у Темишвару, у ствари убирања овршним путем црк. општ. прореза у Срп. Чанаду. — Умољено је поджуп. звање у Темишвару, да одреди оврху против неколико дужника ц. о. прореза у Кечи, даље против ц. о. у Соки ради убирања 3950 леја у име дуга бившем а. п. Анатолију Парадијеву за додатак на скупоћу. — Узет је на знање извештај поджуп. звања у Темишвару, да је укупљен рестантни ц. о. прирез у Срп. Св. Петру и да је исти ц. о. предат. — Позвата је ц. о. у Мачевићу, да поднесе прорачун за набавку звона. — Молба ц. о. о Парцу ради получења припомоћи из јерарх. фонда ради лакшег издржавања свештеника поднесена је ВУС-у. — Позвата је ц. о. у Петровом Селу да поднесе правилно састављен прорачун за оправку ограде и парох. стана. — Одобрена је оправка парох. стана и штале у Срп. Св. Мартону па је позвата ц. о. да у року од 30 дана поднесе свој извештај о извршеној оправци. — Одобрен је дражбени записник ц. о. у Тем. Моноштору о издавању ц. о. земље у закуп. — Одобрен је уговор ц. о. у Нађлаку у ствари издавања ц. о. баште у закуп. — Пожурен је протојереј Душан Гајић, да поднесе извештај о обављеном извиђају у Фењу у ствари осуђеног закупника парох. сесије Сергије Царана. — Није одобрена продаја две баште Дајевићеве у Чакову. — Одобрен је скупштински закључак ц. о. у Чакову у ствари одбране ц. о. интереса у погледу локала Нике Војновића у ц. о. дому. — Позвата је ц. о. у Дињашу, да изиште и поднесе писмено од агронома на каквој основи тражи и од ње и свештеника у име државне таксе 5 леја по јутру и на земљу која ц. о. и свештенику по аграрном закону припада. — Одобрена је заграда порте у Фењу као и постигнута закупника од портанске детелине. — Одобрен је закључак ц. о. у Нађфали у ствари преграде парох. и школ. дворишта, размене ц. о. зграде, трошак око подизања Народног Дома и позвата је ц. о. да поднесе о истоме коначни обрачун. — Узети су на знање „Додатци" инвентару ц. о. у Немету за год. 1924. — Публиковано је ц. о. у Станчеву решење В. У. С. у ствари припомоћи за оправку цркве. — Узет је на знање извештај ц. о. у Варјашу о оправци и бојадисању учитељ. стана Васе Росића и о малању велике школе, одборнице и ходника. — Позвата је ц. о. у Иванди, да поднесе извештај о набавци црк. звона. — Позвата је ц. о. у Денти, да поднесе коначни обрачун око оправке свога храма. — Одобрен је обрачун ц. о. у Дежану око оправке тамошње школе. — Уток Пере Поповића против решења Управ. Одбора ц. о. у Тем.-Граду у погледу издавања у закуп подрума у ц. о. згради издат је Упр. Одбору на извештај. — Одобрен је обрачун о набавци звона ц. о. у Рудни. — Извештен је Епарх. Школ. Одбор у Темишвару, да је ц. о. у Рудни исплатила скупарину својим учитељима. — Одобрене су мање оправке на св. храму и торњу у Луговету, па је позвата ц. о. да о извршеној оправци свој извештај поднесе. — Узет је на знање извештај ц. о. у Нађлаку, да је оправка тамошње школе довршена. — Узет је на знање обрачун око набавке 2 литије у Варјашу. — Одобрен је уговор ц. о. у Гаду око набавке звона па је изречена похвала Сави и Наталији Малимарков, који су о свом трошку набавили једно звоно од 70 кг. и поклонили га там. св. храму. — Узет је на знање извештај протојереја Душана Гајића о обављеном извиђају у ц. о. у Чакову. — Узет је на знање извештај ц. о. у Кечи, да је довршена оправка олука на там. св. храму и парох. дому. — Накнадно је одобрена оправка св. храма и затварање ходника у парох.

стану у Соколовцу, па је позвата ц. о. да поднесе обрачун о извршеној оправци. — Одобрена је набавка Вертхајмове касе ц. о. у Кетфељу. — У начелу је одобрено ц. о. у Нађлаку, да може набавити звона за свој св. храм, па је позвата да одмах поднесе извештај о тежини звона и о изворима из којих мисли да их набави. — Позвата је ц. о. у Гаду, да поднесе извештај да ли је оправила свињац у парох. стану. — Одобрено је ц. о. у Д. Љупкови, да може оправити портански зид и позвата је, да поднесе извештај и обрачун о озвршеној оправци. — Одобрен је скупшт. закључак ц. о. у Нађлаку у ствари давања одштете Николи Которачу за салаш на там. парох. сесији. — Издати су сви списи, што се односе на оправку св. храма и школе у Тем. Моноштору окр. протопрезв. арадском Урошу Ковинчићу, да на лицу места извиди потребу поменутих оправака и изворе из којих ће се те оправке спровести. — Одобрена је оправка школе у Кечи. — Упућена је Епарх. благајна у Темишвару, да изда ц. о. у Дињашу уложну књижицу Милáна Тешана. — Позвата је ц. о. у Фенлаку, да поднесе извештај о там. новом гробљу. — Позвата је ц. о. у Арад-Гају, да поднесе препис записника скупшт. седнице у ствари повишења там. парохије из 6. у 3. плаћевни разред. — Узет је на знање обрачун за набављено велико звоно у Дињашу. — Одобрена је оправка св. храма у Рудни па је позвата ц. о. да поднесе извештај о извршеној оправци. — Ц. о. у Сараволи је позвата, да одмах поднесе прорачун и изворе за измену зида са северне стране у учит. стану. — Одобрено је малтерисање портан. зида у Д. Љупкови. — Одобрена је продаја ц. о. земље у Нађлаку, која се налази у Мађарској. — Издата је ц. о. у Луговету уложна књижица од новца добивеног за реквирирана звона за време рата и враћено је истој 1000 леја, да она сама учини расположење с тим новцем. — Враћени су ц. о. у Тем. Моноштору, „Додатци" инвентару, да их испуни према датом упутству.

(Наставиће се.)

Неслужбени део.

Беседа

Епископа Темишварског Георгија на Вел. Петак, изговорена у Вел. Кикинди 4/17. априла 1925.

Зар је потребна и данас проповед, када речитије од сваке човечје речи проповеда и небо и земља па и оно голо по земљи камење? Зар нам треба и данас поука, када и један поглед на распетог Спаситеља просвећује и буди у нама најчистије осећаје? Али многи и данас ништа не чују и ништа не виде. Очи имају и не виде, уши имају и не чују.

На крсту ено виси и издише најбољи и најсветији Син Човечји и Син Божји, и оставља нам у баштину нове и сигурне путеве спасења и сјајне видике среће и блаженства, а многи су и поред тога равнодушни. Највећа жртва приноси се за сав свет и за сва времена, а многи су и после тога млаки и ледени. Искупљење од зла и свих невоља стиче нам се, а ми смо многи још увек незахвални. Царство Божје, Царство вечности и славе, даје нам се, а ми смо задовољни срамним робовањем. Божански живот нуди нам се у Христу, а ми све једнако хоћемо да останемо прах и пепео.

И разбојник на Крсту обраћа се и вапије: Сети ме се Господе у царству своме, а ми који већ двадесет векова уживамо родове Христових мука и благодети са Његова Крста ни данас ништа не осећамо, него и на данашњи Велики Господњи Дан служимо златном телету купујући и продајући по вашарима и по трговима трухлим новцем, и не богатећи се у здравим и вечним вредностима.

И зликовац на крсту имао је више саучешћа у боловима Његовим, више стида и срама са голотиње своје и више суза за кајање, него данас што има велики део оних који се зову Његовима, које је он већ хиљадама пута спасао од многих невоља и сачувао од слома и пропасти и њих и њихов народ и свеколико човечанство.

И овај ће Велики Дан Крста да прође, а многи ће и даље да остану стари, тврди и окорели.

Али нека је знано свакоме да је у Крсту сковано непобедљиво оружје, некима за победу и славу, а некима за пораз и пропаст.

Крст је тајна живота. Ко га понесе, тај ће се само спасти, а ко се под њим сруши, тај ће пропасти.

Живот је Крст који се мора да носи снажна духа. Безбројни су терети живота који се не могу отклонити, него се морају носити јуначки и победнички. Безбројна су искушења и у нама која нас скрећу са права пута и која одричући се себе, морамо Крстом сатрти.

Када би се могли заронити у тајну бића Божјег, опазили би онде неизмерну жртву, јер је Бог, по речима Сина Божјега, сушта љубав која само даје и поклања. И свака твар Божја излив је те љубави и не може да живи само за себе, него служи другом, предаје и поклања себе целини, у развитку стваралачком.

И човек, да би се дигао до божанског живота који му свеопшти закон самоодрицања прописује треба да се одриче себе, служи другоме и љуби сав свет. Само нас Жртва Христова и причешће њоме може да сједини с Богом и са целим светом. „Који једе моје тело и пије моју крв", рекао је Господ, „има живот вечни". (Јов. II, 54.) Грех је и пропаст живети само за себе. Прави је живот, живот вечности и блаженства, живот за целину до којега се долази само путем самоодрицања.

Овде под Крстом исплачимо се данас! Оплакујмо грехе који разапеше Светитеља света и које смо сви ми наследили!

Сузама кајања сперимо у души самољубље и

саможивост, ту несрећну баштину греха! Са крста, новога дрвета живота, заложимо се за бесмртни живот! И тако освежени и зановљени, спремни за ускрс из мртвих са Господем Својим, приступимо Господу, и целивајмо Његове најсветије ране и Његово Божанско прободено срце. Амин!

Записи старог Београђанина.

Прве трке у Београду.

Они који мисле да су београдске трке неки нов спорт, који је у Београду уведен и одомаћен тек сад пред ове ратове — варају се. Као много што шта, што показује лагани и стални напредак наше престонице, тако и београдске трке имају већ своју историју, која почиње пре више од педесет година.

Кнез Михаило је био јахач за причу и велики љубитељ доброга соја коња. Док је био у изгнанству, цео Беч се приликим чувених пролетњих кавалкада у Пратеру дивио коњу и витезу. Најлепши су његови коњи били и најбољи је он јахач био.

Вративши се у Србију, он је поклањао нарочиту пажњу развијању коњарства. Тако је он настојао да развије и усаврши приплодни државни завод на Морави код Пожаревца, на државном добру коме је дао име Љубичево, у спомен Кнегиње Љубице, своје мајке.

И да би дао још више подстрека одгајивању добре расе коња, он је узео иницијативу за приређивање трка у Београду. То су биле прве наше трке, отпочете око прве половине шесетих година и које су прекинуте мученичком смрћу Кнежевом, као што су и многе друге замисли његове биле прекинуте или одгођене за дуги и дуги низ година.

Трке онога времена нису биле као ове сада са џокејима, фаворитима и кладионицама. Сопственици коња били су махом или официри или грађани „народни коњаници“ или сељаци. Тако су поједине нумере у програму класифициране. Међу официрима били су познати јахачи капетани Миленко Павловић, Јован Голубовић, Владимир Николић, Александар Симоновић и други. Међу грађанима били су истакнуте бињеције млади трговци Михаило Павловић, Јовица Барловац, Јова Кузмановић. Награде су биле прва, друга и трећа, међу којима је била и једна Кнежева у нарочитом скупоценом поклону.

Трке су вршене на месту које се одонда и зове: тркалиште. То је онај простор који је ограничен источно садањом Битољском улицом, јужно путом што води Новом Гробљу, западно друмом смедеревским и северно оградом Старога Гробља.

Полазак за тркаче био је од прилике на средини западне стране, лево од смедеревског друма кад се иде из вароши. Ту је била трибина Кнежева, трибине за публику, а спрам кнежеве трибине полазна линија и звоно за полазак. Тркачи су полазили у правцу „Седам Кућа“, савијали у лево дуж садање гробљанске трамвајске пруге, код каване „Жагубице“ окретали опет у лево дуж Битољске улице према Староме Гробљу, ту опет окретали у лево дуж гробљанске ограде према смедеревском друму и опет окретали у лево дуж друма у правој линији према трибини и полазној тачци.

Публика београдска врло се интересевала за трке и, може се рећи, да је тркама присуствовао цео Београд. Не знам какви су данас обичаји при тркама, али су онда, нарочито на последњој етапи, тркачи на челу поздрављани гласним узвицима симпатија и храбрења, а они последњи гласним смехом и оним београдским: уа! што је не само женирало јахаче него плашило и коње. Бивало је често, да су последњи јахачи да не би прошли кроз ову паклену ларму, као кроз шибу, дошавши до скретнице код смедеревског друма, просто окретали десно у варош у место лево према трибини. Гледаоци у врху, видећи да их је пошло десет а вратило се само седам или осам, знали су већ куд су се дели они остали и говорили су како су они „однели кишу“ и да ће први стићи у своје штале.

Једне године — у мају 1866. — десила се о тркама једна несрећа, која је изазвала узбуђење у целом Београду. Два дана пред трку, тренирали су официри своје коње за трку с препонама, која је била једна од тачака у програму. Међу официрима, који су имали трчати, био је ђенералштабни капетан Владимир Николић, рођени брат потоњег ђенерала и министра војног Тихомиља — Теше — Николића, један од најбољих наших тадашњих официра. Прескачући бариеру, коњ Владимиров некако се саплете, груне у ров, те остану на месту мртви и коњ и јахач.

Владимир Николић сахрањен је свечано сутрадан, баш уочи трке. Покојни Драгашевић говорио му је надгробну беседу у којој је напоменуо, како ће га се другови сећати у „највећој ломљави оружја“. А на надгробноме гвозденоме крсту уписао му овај стих:

Док живех, за Српство дисах
И умрех са много уздиса’.

Таке су биле трке и тркачи онога времена. Сваки је рад и свако предузеће било некако задахнуто духом одушевљења и патриотизма.

15. маја 1921.

КРАЉЕВИЋ МАРКО.

(Наставак.)

ТРЕЋИ ДЕО.

Б.

30. Сестра Леке капетана.

(Из Херцеговине — Колашин.)

Прође поље и прође планине,
Стиже Марко близу до Косова;
Не шће Марко равној Дмитровици,
Но окрену првој раскрсници,

Оде право побратиму своме,
Побратиму војводи Милошу.
А кад био пољем испод града,
Виђе њега војвода Милошу,
Виђе њега са бијеле куле,
Те призивље своје млоге слуге:
„Слуге моје, отвор'те капију,
„Изидите пољу широкоме,
„Капе, ђецо, тур'те под пазухе,
„Поклон'те се до земљице црне:
„Ето к мене побратима Марка.
„Немојте му скуту обискиват!
„Немојте му сабљу приватати,
„Ни ви к Марку близу прилазити:
„Може бити, да је љутит Марко,
„Може бити, да је пијан Марко,
„Па вас може с коњем прегазити
„И грдниjех, ђецо, оставити;
„Док уиђе Марко у капију
„И самном се у лице пољуби,
„Ондај Марку коња прифатите".

Брже слуге отвориш' капију,
И у пољу сусретоше Марка,
Али Марко слуге не гледаше,
Но мимо њих коња прогоњаше,
У капију коња пригоњаше,
У капију коња одјануо;
А ишета војвода Милошу,
Срете Марка побратима свога,
Руке шире, те с' у лица љубе.
Позивље га Милош на чардаке;
Запе Марко, неће на чардаке:
„Нећу тебе, побро на чардаке,
„Немам каде, побро, гостовати;
„Но ал' чујеш, али и не чујеш
„У Призрену у бијелу граду
„Поглавицу Леку капетана,
„И у Леке чудно чудо кажу,
„Чудно чудо, Росанду ђевојку,
„Да је друге у сву земљу нема . . .
„Њу ми фале, а ни нас не куде,
„А данас смо оба побратими,
„Десили се оба нежењени;
„Гори нам се, брате, посмијаше
„И гори се од нас иженише,
„Иженише и пород имаше,
„Ми остасмо, брате, за укора.
„Ми имамо трећег побратима,
„Крилатога Рељу у Пазару
„Више Рашке, више воде ладне,
„Ми смо браћа вјерна од постања;
„Но с' обуци, што се можеш лепше,
„Понес' златан прстен на ђевојку,
„Позваћемо Рељу Крилатога,
„Кад одемо здраво у Призрена,
„Нек нас види Лека и ђевојка,
„Нека пође за кога јој драго:
„Један да је хитар ђувеглија,
„А двојица да су два ђевера,
„С Леком да смо главни прија-
[тељи".

Зачу Милош, и мило му било,
Оставио у авлији Марка,
Па он оде на танке чардаке,
Те облачи дивно одијело:
Самур-калпак и чекрк-челенку,
А на себи три ката хаљина,
И пригрну коласту аздију,
Које данас ни у краља нема:
Отишло је тридест ћеса блага,
Док изнутра уд'рио поставу,
А с лица јој ни хесапа нема;
Слуге њему Ждрала изведоше.
Ја да ти је оком погледати,
Погледати војводу Милоша!
Весео ти Марко ђувеглија
Код овога војводе Милоша!
У висину да већега нема,
У плећима поширега нема;
Како ли је лице у јунака!
Каке ли су очи обадвије!
Какви ли су они мрци брци!
Благо оној, која ће га узет!

Добријех се коња дофатише,
Отидоше равној Дмитровици,
Спуштише се ка Јењи-Пазару
Покрај Рашке под Рељине дворе.

(Наставиће се.)

Шта каже наука о пићу.

Шта да радимо?

Шта треба да радимо, ако послушамо све ове савете које нам пружа Наука о чувању здравља?

На првом месту не треба нипошто да навикавамо децу на пиће, јер је много теже одвићи се од пића, него се навикавати на њега.

Ко данас жели да му деца буду напредна и здрава не само што њима не сме давати да пију, већ је дужан и сам да се уздржава од пића, пошто је за децу од штете, и оно пиће које попију и његови родитељи пре његова рођења; нарочито је опасно да мати пије док носи и доји дете.

А да би деци и доцније дали леп пример трезвености, потребно је да родитељи сами живе трезвено и да се одрекну једне штетне и скупе навике као што је пиће. Радост коју буду имали као срећни родитељи биће им много већа него оно задовољство што га имају пијући разна пића.

Да будемо трезвени, није потребно само наше деце ради, то је потребно и ради опстанка целога нашега народа. Пијанство је упропастило многе народе и сломило им снаге и живот. А трезвени народи, ма да су били и мали, увек су побеђивали у борби. Наш народ је опкољен туђином са свих страна, па ако ми не будемо здрави и јаки, нећемо му моћи лако одолети. Здрави и јаки бићемо само тада ако будемо трезвени.

Имајте на уму да сваком чашом пића, које опија, попијете по један делић свога здравља и здравља своје деце и по један делић општега народног напретка и снаге.

Удружимо се, боримо се!

Појединци ма како да су свесни и трезвени, не могу успешно да се боре противу зла пијанства, — алкохолизма. Због тога се у целом свету људи — трезвењаци, који су увидели зле последнице пијења опојних пића удружују да се заједнички бране и заједнички боре.

У нашем народу постоје друштва *Трезвености* од пре двадесет година.

Чланови тога друштва обећавају да неће никакво пиће које опија ни пити ни производити, нити икоме пружити и да ће се свима средствима борити противу његове употребе.

Сваки члан Трезвености дужан је да претходи личним примером и својим трезвеним животом и да придобија чланове.

У свима школама оснивају се кола *Трезвене Младежи* где се омладина васпитава у духу потпуне Трезвености, јер је прече да се деца не навикну на алкохол, него да се под старост кад пропадну од њега одвикавају.

У сваком месту, нарочито у селу треба да се оснују *Трезвењачке Задруге*, које ће бити матице за зве трезвене чланове, које ће им заменити садашње кафане и пијаначке обичаје и које ће их научити да од воћа и грожђа праве безалкохолна пића и друге производе (пекмез, слатке сокове, суво воће итд.).

Здравље на селу.

3. Човек се разболи од зла времена.

То сваки зна да се од назеба може разболети и у сред лета и у сред села, а зими у пољу и на послу још много лакше.

— Од жестоке студени, јаког ветра и велике мећаве може и најјачи човек да се разболи, да му се смрзну прсти, руке или ноге. Путник далеко од куће у пустом пољу и на планини, ако га изненада ухвати ветар и мећава, може лако залутати пак се уморити и уморан заспати па од студени умрети, особито ако нема друштва.

— Ако човек слабо обучен у јесен ради у пољу, па хладан ветар дува на њега све у једну страну у ребра, лако може да добије запаљење плућа или поребрице.

— Ако кога далеко од куће ухвати плаха киша па до коже прокисне, а не може да се у сухо пресвуче него мора мокар даље да иде, може добити запаљење бубрега.

— Лако се може разболети човек и у сред лета, ако ради на пољу у сунцу па се ознoји, и у подне отиде под дрво у хладовину да ужина и да се одмара, или легне на голу влажну земљу или траву, а под себе не простре какву хаљину.

— Наши сељаци много пута назебу кад ноћу устану из постеље па у кошуљи изиђу из собе у двориште, и лети а камо ли зими.

— Млади момци и девојке често страдају кад играју па се загрејани и знојавни напију студене воде или хладнога пива, или се јуначе па неће да огрну горњу хаљину кад се одмарају.

— Има слабих људи који се разболе од тако мале промаје, да и не осете кад озебу.

— Човек се може разболети и од жестокога сунца, које може лети тако да опали кожу, да после мехурови поискачу.

— Ако на жестокој врућини лети и на омари у подне мора надничар да копа или војник да марширa, може да се мозак или срце тако разболи, па да умре; особито ако пије ракије.

— Од зла времена најбоље нас чува добра кућа и згодно одело и пажња.

СИМА ЖИГИЋ — парох.

Непријатељи пчела.

Пчелињих непријатеља има много. У погледу колико је који непријатељ опасан ми често грешимо у начину како се треба од тих непријатеља бранити. Ако би узели правило, да све непријатеље пчелиње треба убијати, ми бисмо дошли до врло жалосног резултата. За непријатеље пчелиње се сматрају и неке птице. Али птице не треба убијати него их треба само гонити од пчелињака, нарочито зими кад земљу покрије снег, и кад их тако рећи невоља гони да долазе и у пчелињак. Птице чине велику услугу пољској привреди, и кад која залута и у пчелињак треба ју одатле само гонити, а не убијати. А што неке птице у лету тамане и пчеле, то је незнатно према ономе што чине други непријатељи. Ми ћемо дакле говорити само о најглавнијим непријатељима пчелињим, а о птицама нећемо говорити, јер као што сам казао, њих треба плашити и гонити, њихова гњезда у непосредној близини пчелињака разорити, и не дати им да их граде а не убијати.[1])

Највећи пчелињи непријатељ јесте време. Ту, истина, стоји човек готово немоћан. Хоће ли бити кише или суше, буре и града, снега и мраза то не зависи од човека. Шта може да учини човек па да спречи пчелама излет у рано пролеће, кад већи део пчела на излету буде на земљу оборен, где укочене од хладноће умиру? Или шта може човек да учини када бура с кишом ухвати пчеле на паши? И у колико изгледа, да је човек немоћан да се брани од рђава времена ипак може човек у многоме да помогне својим пчелама. Тако на пр. пчелар мора пазити, да својим неразумним поступком не изазове у кошницама сувише рано легло, кад је време ћудљиво. Рано легло упропасти кошницу, јер ће пчеле у невреме излетати, а тада се тек свака десета пчела врати својој кошници а девет нађу своју смрт ван кошнице. Дакле, не запаћај матице од оних друштава у којима матице почињу сувише рано лећи и не изазивај спек. прихрањивањем рано легло. И ако пчелар није у стању да се у сваком случају бори против рђава времена то може ипак својим разумним поступком у много прилика да сачува своје пчеле.[2]) Иначе својим неразумним поступком човек и сам може да буде највећи непријатељ пчели. С правом је речено да је човек један од највећих непријатеља пчелиних, јер својим неразумним радом тамани пчеле, на пр. кад не узими своје пчеле као што треба, те му многе кошнице умиру преко зиме, или кад у лето у несташици паше умиру народи од глади, или кад пчелар сам својим наопаким радом изазове туђице итд.

Иначе у непријатеље пчелиње можемо рачунати: метиљ, лептир, курјак, зоља и стршен, паук

[1]) Данас постоје друштва за заштиту птица. Птице су тако рећи у многим крајевима изумрле. Нема више онога трња и жбунова где су многе корисне птице савијале своја гњезда. На много места шуме повадише и у ораницу претворише. Разуме се да су се птице из таких крајева иселиле, а тиме је много изгубљено. Осим тога има птица, које у летењу хватају пчеле, али у главном те птице хватају трутове, јер разликују пчелу са жаоком. — С. Ж.

[2]) На пр. пчелар ће много помоћи пчелама ако је свој пчелињак поставио како треба. С. Ж.

и миш. То су најобичнији пчелињи непријатељи, и од тих се треба бранити и треба их таманити.

Метиљ је управо непријатељ сећу а посредством овога и пчели. Против метиља се успешно бранимо тиме, ако не држимо слабице и безматке, и ако држимо чисто патос у кошницама. Тада неће моћи метиљ да досади ништа, па се неће појавити ни уши, тако досадни пчели а нарочито матици. Како се чува залишно саће о томе ћемо другом приликом рећи коју.

Лептир и курјак је непријатељ меду а посредно и пчели. Овај лептир може много штете у меду да начини. Од њега се бранимо што метнемо увече решетке на лета, да се овај харамија не може увући у кошницу. Лептир се овај јавља у августу и септембру месецу.

(Свршиће се.)

О нашем листу.

Најновије приложили су Гласнику:

Сима Ђорђевић из Темишвара	100	леја
Милан Текијашки из Срп. Св. Мартона	100	„
Сима Бугарски из Срп. Св. Мартона	200	„
Јелена Мучалов из Темишвара	500	„
Шк. деца из Гада (од забаве)	500	„
Стојан Недељковић из В. Св. Миклуша	50	„
Алекс. Керпенишан из В. Св. Миклуша	100	„
Влада Недељков из Немета	25	„
Миша Митров из Фенлака	100	„
Срп. Омладина из Соке	500	„
Рада Фенлачки из Соке	500	„
Монах Георгије и шк. деца из Краљевца	100	„
Срп. Омладина из Кече	130	„
Милутин Мошеско из Гада	500	„
Стеван Исток из Темишвара-Мехале	200	„

Евала! Живели!

Белешке.

ИЗБОРИ ПАРОХА. До сад су обављени избори пароха у следећим општинама: Вел. Св. Миклуш, изабран Симеон Видак а. п. там., Дента, изабран Јован Папин а. п. там., Срп. Ченеј, изабран Христифор Којић а. п. там. и Саравола, изабран Јован М. Драгојевић а. п. у Срп. Св. Мартону.

† МИЛИЦА КОВИНЧИЋ. Нашег милог брата у Христу проту арадског Уроша Ковинчића задесио је тежак удар. Тек што је почела да се залечује рана, коју му је задала смрт синчића Браце, заменула му је и супруга Милица овај земаљски живот небесним у цвету младости, у 33. својој години. Покојница је боловала већ месецима од неизлечиве болести сушице, знало се да смрти избећи неће, али познавајући јаку нарав и темељан телесни састав њезин, ипак нас је изненадило, када смо о раној смрти њезиној извештени. Преминула је 15. а сахрањена је 17. маја.

Погреб је обавио Еписк. Викар уз саслужбу протопреввитера Слободана Костића и Душана Гајића, јереја Душана Предића, Милана Николића и Симеона Видака, јеромонаха Серафима Журковића, Пантелејмона Дошена, Митрофана Шољмошановог, Дамаскина Рацковог и Арсенија Гигића и јерођакона Милутина Вујића. На опелу су појали прота Слободан Костић и јером. Дамаскин. У цркви се опростио од покојнице Еписк. Викар а на гробљу Милан Николић. Појало је побожно — тужно — умилно арадско певачко друштво под руководством свога хоровође учитеља Ђуре Миланковића.

Црква је било дупком пуна Арађана, који похиташе без равлике вере и народности, да одаду последњу почаст врлој покојници и да ју испрате до вечне јој куће. Нарочито је у лепом броју било заступљено румунско свештенство. Пред црквом је стајао такођер силан свет, који није стао у цркву. Сви присутни испратише мртво тело чак до гробља, и ако је ово на читав сахат хода удаљено од српске цркве.

Овако импозантног погреба Арад још није видео. Толико саучешћа ретко је кад коме указано као нашем брату проти Урошу, што показује, колико је он љубљен и поштован у Араду. Изјављујући му и од своје стране наше најискреније саучешће у тузи која га је стигла, молимо се Господу да му подари снаге, да велики губитак свој хришћанском трпељивошћу подноси и да са својим милим јединчетом Јованком нађу утехе у међусобној љубави и пажњи. Покојници пак, која је била узорна супруга, ретко нежна и пожртвовна мати и права попадија, нека је вечни мир а међу нама вечита успомена.

СЛОБОДАН КОСТИЋ, Темишвар.

Разбојници.

— Слике из окупације ваљевског округа. —

(Наставак)

Станоје Радосављевић.

Кажњен смрћу на вешалима 8. маја 1916. год. У затвору сам га упознао.

Био је стално окован. На ногама је имао средње лисичине а на рукама лаке. Обе су биле спојене посебним ланцем. На богослужења у дворишту затвора, или у великој дворани је долазио. Зверао је овамо онамо, као да је стално био на опрезу и нешто очекивао. Био је циган. Раста је високог, сув, коштуњав, лице је имао дуго, црне очи су играле у очницама као на зејтину. Родом је био из Бањана среза тамнавског. Стар је био 22 године, ожењен. По занимању је био свирач.

Отимање туђе својине и разбојство га је довело до вешала.

Са друговима Светозарем Васићем, Светозарем Милошевићем и Владимиром Пауновићем, поробио је једнога старца од преко 60 година и том приликом сикиром толико изударао да је исти за шест дана умро. Разбојство је извршено за 60 динара, које су нашли код старца. Од учесника у разбојству је Станоје био једини пунољетан, остали пак малодобни.

На расправи војног суда, држаној 8. априла 1916. године под бр. 28/33/16. буде Станоје „због злочина разбојства и удара који је смрт проузроковао" — осуђен на смрт на вешалима. Остали са-

учесници су осуђени на робију. Васић је осуђен на 15, Милошевић и Пауновић на 10 година тешке тамнице.

Станоје је суђен по редовном судском поступку. Цео истражни операт је са донесеном пресудом суд поднео Врховној Команди на одобрење. Од пресуде до одобрења извршења казне, — протекло је месец дана. Вршећи дужности у затвору ваљевском, већу сам пажњу обратио на Станоја. Хтео сам га боље познати и постепено спремити на најгоре а уједно дознати узроке злочина. Према узроцима и самом делу да се види, како ће примити саму смрт.

Долазио је на богослужења са осталима, али у молитви није учествовао. Из очију му се видео неки немир, нека неизвесност и расејаност. Ако га је човек што год запитао, одговарао је кратко: е, да, јок. Видело се да не мисли о питању, него о другом нечем. Био је ограничен, туп. Васпитања није имао никаквог. Но, то није ни чудо. У школу није ишао. У цркви је био једанпут у свом веку. У додир је долазио само са себи равнима.

О самом делу није хтео много говорити. Стално је тврдио, да није починио најгоре. Један од садругова је злочин починио, он је само помагао. Полакомио се за новцем. Мислио је да старац „седи на хиљадама". Хтео је доћи до пара. Али, када га је човек запитао шта би са парама, није знао да одговори. „Е да имам" био му је одговор. Злочин није унапред смислио. Нашли су се случајно. Разговор се повео о старцу. Један рече стари има новаца. Без размишљања пођу сви да му новац отму. Лако су свршили са старим. Један ударац је био довољан да га онеспособе. Но преварише се. Претресли су све, и нашли само шест банки. Више није имао. При поласку га ударе неколико пута сикиром. Више се не сећа.

Није веровао да ће бити вешан. Чуо је пресуду али се надао да ће је Главна Команда уништити.

* * *

Прошао је месец дана. Дође одлука и Главне Команде. Публиковање је било одређено за 6 сахати у вече. Како ме је интересовала одлука, био сам присутан публиковању.

Станоје стоји поред оптуженичке клупе. Немиран је. Нервозно гледа око себе, капу врти у руци, час стоји на једној, час на другој нози, гледа час једног час другог од присутних, не би ли из израза лица видео шта ће бити.

Улази сенат. Станоје укочено стоји. Нема капи крви у лицу. Блед је као крпа. Изгледа да и не дише, чека. Судац чита прво на немачком, после тумач на српском, да је Врховна Команда потврдила пресуду војног суда у Ваљеву донесену 8. априла 1916. године бр. 28/33/16., да се Станоје Радосављевић осуђује на смрт на вешалима и да се казна има извршити.

Станоје дрхти. Судац га пита: има ли шта да каже? „Милост" . . . рече и у грлу му реч оста. Више није могао да говори.

Дође стража да га врати у затвор. Пођем и ја. Командир страже му приђе и скине појас и кајише са опанака и однесе. Останем сам.

Били смо у последњој соби при земљи, с лева како се уђе у затвор. Све је ово трајало неколико тренутака. Станоје је био занешен, бесвестан. Када се тешка врата од тамница затворила, као да је нешто дошао к себи. Почнем разговор. Станоје ме погледи. Очи му избуљене крваве, сваки мишић на телу дрхти, усне поплавиле и тек што сам мислио да ме слуша, зграби се за главу, некако подскочи на банак од дасака у затвору и поче да се мучи. Сам је своју главу лупао о постељу, о зид. Пао је на под и почео да се лупа о цигље. Помогнем му и дигнем га на постељу, односно на даске, но он се поче лупати свим телом. И тек у неко доба закука необичним дивљим гласом: „Аој, куку мене сине, куку мене мајко, аој, куку мене Доро". У кукању је говорио само наведене речи у разним тоновима као песму. Једно и исто је непрестано понављао. Тек би с времена на време уметао „Куку мене, куку до Бога, аој ходи сине код мене, да ми срце не вене". Тело је непрастано мучио. Лупао главу, плећа, ноге о под и кревет, или прса песницама, гребао лице и тек ваљада, када се мало посустане, легне на леђа и кука — да поново скочи и почне грување. То је трајало не минутима, него сатима. Чим се мало смири, покушам да ухватим везу са мислима његовим, да га доведем к себи, да ме слуша, али у залуд. Једно и исто је говорио, једно и исто је чинио. Нисам могао да га умирим.

Нисам знао шта да чиним. Видео сам да се женске муче у наступима живчаним, али мушког, нисам видео. Овако као Станоје, није се ни једна женска мучила.

Било је већ скоро 10 сати у вече. Станоје се није враћао. Лице му је од удараца некако поплавило, подбуло. Пошто је све необично трајало, позовем лечника да га прегледа, да ли ће моћи издржати до краја, а нарочито да га замолим, да нареди да се не води, јер би га морао поново вући до вешала, него да се носи на вешала, да спреме кола. Др. Таусиг тадањи окружни лечник га је прегледао. Добио је силне грчеве срца — усљед нервне слабости. Компликација неће наступити. За сваку сигурност, пошто је изнурен, наредиће кола.

По одласку лечника, останем опет сам.

Станоје се бацакао и бунцао, али не само дотадању кукњаву, него и друго. Из бунцања видим да необично много воли сина, да му је Дора, жена, и да је у своје време нарочито волео да свира аустријским војницима и да је за част сматрао ако је каквом аустријском каплару свирао. Више шарже није знао.

Дотле сам покушавао да на њега утичем причањем и поукама из живота овога и онога света. Када нисам успео почнем друго. Покушао сам да

на њега утичем причањем из његовог живота. Почнем о деци, доброј, послушној, о свирци, па и о војницима. Питао сам га да ли је где био и изван Србије, да ли познаје „капларе" и пре окупације, да ли му син свира и т. д. И, имало је успеха. Станоје прво невољно, после све одушевљеније поче причу о детету, о сину који је мали, стар пет година, али и он већ свира. Био је у Иригу, у Руми у Срему и свирао је. И сада има неке тамбуре код једног бирташа у Руми или у Иригу. Постепено је долазио к себи. Почели смо обичне разговоре и то у правцу који је Станоја занимао.

Мене је копкало да дознам што више из живота његовог. Необичан ми је био његов кукавичлук, и закључивао сам да је морао имати на души много греха.

Постепено сам почео да свађам разговор на мени потребне ствари. Почео сам да га прекоравам што није живео поштеним животом, па би могао лепа сина спремити и однеговати, те с њим заједно ићи и свирати и др. И Станоје поче да мисли о себи. Прешао сам и на спрему за исповест и причест. Ту је тешко ишло. У школу није ишао. У цркви је био једанпут у животу. Причестио се није никада. Није знао да се прекрсти, молитве није знао никакве. Поучим га о Богу, о Спаситељу, о вери у Бога, о цркви, о исповести, о причести. Станоје је слушао, запиткивао ово или оно о будућем животу, који га је нарочито занимао. Бојао се ђавола. Када сам мислио да је појмио значај и светињу исповести и причести, позовем га да га спремим за смрт.

Исповедио се и примио је и св. тајну.

После примања св. тајне био је отворенији. Под утицајем исте, поче причати. Много је говорио. Из причања сам дознао да је од српских власти био већ *суђен на смрт* због крађе и бегства из војске. Био је затворен у Скопљу, одакле је побегао и предао се Аустријанцима који су га пустили кући.

Наговорим га да легне на даске, да се одмори. Боледе су га ране од удараца у наступу. Послушао ме је.

Рано из јутра се пробудио. Страх од смрти га је из сна тргао. Поче поново плакати. Кукао је речима: „куку Доро, куку сине". У томе ме примети да седим поред фуруне и упита ме, да ли ће његово вешање когод видети. Желео је да га пре смрти когод види па да прича Дори, како је умро. Кажем му да ће га на смрт многи пратити. Биће војске, часника, момака, а свакако ће бити и грађанство.

— А хоће ли бити који каплар? — упита ме.

— Биће, рекох.

Поново поче плакати. Тешио сам га. Што се више приближавао час поласка, бивао је све нервознији. Од једном, као да се занео. Запита ме, да му право кажем, да ли ће он славно умрети. Учиним му по вољи и потврдим да ће он славно умрети.

— А ја ћу ићи овако, — рече, и поче се шетати по ћелији, укочено по војнички. — Још само да ми је егеда да засвирам. Тако славно као ја, није ни један циганин умро.

Пустио сам га. Говорио је, и сам ваљада није знао шта говори. Трчао је по ћелији да покаже да се смрти не боји. С времена на време би клонуо и закукао „Аој Доро, куку сине" — да за тренут опет скочи и јуначи да ће славно умрети и да се смрти не боји.

Дође време поласка. У дворишту била спремљена кола.

Упитам га, да ли може ићи.

— Могу, рече. Немој оче, да идем на колима. Видећу кога од познатих. Пођемо пешице. Станоје је дрхтао као прут. Ишао је менн с десна. С времена на време би ме, при сваком другом-трећем кораку, прихватио за руку као да му је она давала снаге да не клоне. Опкољени смо били јаким кордоном војника. Чим смо пошли, да би га у добром расположењу одржао, показивао сам му колико га каплара прате. Поред зграде окружне команде, рече ми Станоје: „пази ако видиш ког цигана, реци ми".

Прошли смо према Економији. Станоје је бесвесно зверао овамо онамо, напред, натраг, као да је некога тражио. Од једном, на половини пута, гурне ме руком. — „Ено Каје, бар ће она казати Дори како сам умро". И Станоје заплака. Погледам на лево и приметим једну циганку средње доби, која је запањена гледала Станоја.

У томе смо се приближили крају вароши. Станоје се губио. У заносу је плакао и нарицао. У томе из далеко примети и вешала. Поче се дерати: „Куку Доро, куку сине".

Умиравао сам га, тешио, али у залуд.

Станоје се једва вукао према вешалима. Ишао је бесвесно, да није био кукавица, покушао би да пробије кордон војника. Овако је ишао тамо куда су и други.

У томе смо стигли пред вешала.

Замолим председника суда да га не мучи поновним читањем пресуде.

Станоје стоји поред мене. Нема више речи, нема сузе, види човек живог мртваца.

Пружим му крст. Станоје га несвесно целива.

Два џелата му приђу.

Почнем читати последњу молитву. У томе приметим да Станоје покушава да се од џелата отме, али узалуд. Када сам по свршетку молитве дигао очи, видео сам Станоја обешеног.

Тако је после силних душевних мука, скончао разбојник Станоје.

Сахранио сам га порел вешала, у 33. сахат после смрти.

(Наставиће се.)

Штампарија Браћа Чендеш, Тимишоара. 3137b